

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET
ÉS AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok és közs. elöljáróknak egészére 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjezőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

B E T E G H P Á L.

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 6 em-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 filléért közöltetnek. — Bélyegdíj külön 60 fillér. Nyit-tér sora 1 kor. Hirdetés és nyit-tér díja előre fizetendő. — Hirdetéseket e lap részére elfogad minden hirdetési iroda.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: B E T E G H P Á L könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok nem adtnak vissza.

Válságos birtokviszonyok Udvarhelyvármegyében.

„Kie a föld, azé a haza.”

(gh) Az ország sajtóját hetekkel ezelőtt járta be, hogy Udvarhelyvármegye birtokosai — majdnem kivétel nélkül — a tönkremenés, végpusztulás útjára kerültek. A bankok és takarékpénztárak ma-holnap zsebükbe rakják e rendkívül fontos pozíció betöltésére hivatott osztályt. Nem lehet csudálkozni tehát, hogy végre felébredtek és mentő gondolat szállta meg a Gazdasági Egyesületet

As Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület választmányára ülésén Szabó István birtokos felszólalt. Mindenki érzi és tapasztalja a bajt s Török Albert dr. nyug. főispán a megrázó helyzetet gyújtó szavaival ecsetelve, őt bízták meg, hogy az egyletnek e hó 20-án tartott évi rendes közgyűlése elé — a választmány nevében — előterjesztést tegyen

A sok fáradsággal összegyűjtött szomorú adatok alapján Török dr meg is írta az előterjesztést, mely — fájdalom — a legelszomorítóbb képet tárja elénk s a melyet Memorandum alakjában, sürgős orvoslás kérése mellett, a földmívelési m. kir. miniszterhez küldenek.

Az előterjesztés következőleg hangzik:

Tisztelt közgyűlés!

Az egész magyar hazában megindult agrármozgalom kétségtelen jele annak, hogy a közgazdasági, de különösen földmívelési viszonyaink válságos helyzetbe jutottak.

Ezen válságos helyzet a birtokosságunk Udvarhelyvármegyében fokozottabb mértékben érezhető; mert vármegyénk területén a birtokrendezések, tagosítások és arányosítások csigaléppel haladnak.

Igazolja ezen szomorú helyzetet azon kétségtelen eredmény, hogy a kir. törvényszékek elérte a Udvarhelyvármegye területén fekvő 1 rendezett tanácsú város és 134 kis- és nagyközségben mai napig a tagosítás 21 községben, az arányosítás 52 községben hajtotta végre és 50 községben a tagosítás, 62 községben

az arányosítás folyamatba tételt; ellenben 64 községben a tagosítás és 21 községben az arányosítás megfolyamatba sem tételt.

Tehát a törvényhatóság területén a birtokviszonyok még teljesen rendezetlen állapotban vannak. Jelenleg a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknél birtokrendezések két bíró foglalkozik; de ez a két bíró bármilyen szakértelemmel és szorgalommal dolgozik ezekben az ügyekben, még beláthatatlan éveken át sem lesznek képesek a birtokviszonyokat rendezni.

Nem lesznek képesek, mert a székelyudvarhelyi kir. törvényszék bírói létszáma 5 bíró és 1 albíró áll. Ezekből 1 telegkönyvi bíró, 1 vizsgálóbíró; ezenfelül ez a bírói létszám köteles a birtokrendezések mellett az összes polgári és büntetőügyeket is elintézni; hetenkint polgári ülésekben, büntetői végtagyaltásokban, fellebbezési tanácsban, vádtanácsban, büntetői fellebbezési tanácsban, esküdtzéki tárgyalásokban stb. részt venni. Ha pedig figyelembe vesszük, hogy az új büntető eljárás és az esküdtzéki intézmény 1900. évi január 1-én életbe lépett és hogy ezen új intézmények a kir. törvényszék munkakörét és figyelmét az eddiginél fokozottabb mérvben fogják igénybe venni; nem remélhető, hogy a birtokrendezésekkel foglalkozó két bíró más munkakörrel igénybe ne vétesse és a birtokrendezések ügyében állandóan meg ne zavartassanak.

A tapasztalat már eddig is igazolta, hogy a birtokrendezésekkel foglalkozó két bírónak ebbeli munkálataikat igen gyakran felbe kellett szakítaniuk, mert a tagosítás, vagy arányosítás színhelyéről hetenkint a királyi törvényszékhez polgári ülése, vagy végtagyaltásra berendeltettek és a mint ezt feltehetjük, a birtokrendező bírónak a központból a helyszínre és onnan vissza a központba való utazásainak költségeit azok az érdeklt községek fizették, hol a birtokrendező bíró működött.

Természetes tehát, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknél a bírák létszáma ma nem felel meg a munkakör és feladat nagyságának, a birtokrendezéseknek annyira ohajtandó mielőbbi befejezése folytonos akadályokba ütközik; a működő bíró feladatának megoldásában megzavarattik, de a községek birtokrendezési költsége is indokolatlanul szaporodhatik.

Mindezen bajokon egyelőre és sürgősen csak oly módon lehet segíteni, ha a székelyudvarhelyi kir. törvényszék bírói létszáma legalább addig, míg a törvényhatóság területén fekvő községekben a birtokrendezések befejezettek, még egy újonnan kinevezett bíróval kiegészítetik, úgy, hogy a királyi törvényszék bírói létszáma 7 rendes bíróból álljon.

Ezen módozat nélkül Udvarhelyvármegye területén a birtokrendezések ennek a nemzedéknek életében alig lesznek befejezhetőek.

Tisztelt közgyűlés! Szomorúan vetjük fel azt a kérdést, hogy a jelenlegi rögzös uton tovább haladva, a törvényhatóság közgazdasági élete, a földmívelési és ipari viszonyok, az adófizető lakosság anyagi helyzete hová fog süllyedni? Mert a birtokviszonyok jelenlegi rendezetlen állapotában nemcsak a földmívelés, de az erdő- és legelőgazdaság is az újabb kor igényeinek megfelelőleg nem javíthatók, be nem rendezhetők: a tényleg folyamatban levő székely kivándorlás fokozódik és a magyar haza legmegbízhatóbb eleme a vándorbot kíséretében idegen erdekek szolgálatában elzúlik.

Mindezek után jelezniünk kell még azt a kétség telen helyzetet is, hogy Udvarhelyvármegye területén a hihetetlen zavaros birtokviszonyokat a rengeteg apró területű parcellák felhalmozódásai okozzák; valamint az a körülmény, hogy az új kataszteri birtokképek parcella-számai nem igen egyeznek meg a régi földkönyv parcella-számaival és így a telegkönyvöknek parcella-számai, melyek a régi földkönyv alapján készültek, igen gyakori ellentétben állanak az új kataszteri felvétel parcella-számaival. Ezek a zavarok aztán a telegkönyvi állapotokat kétségessé teszik; az ingatlan birtok hitelképességét megakadályozzák, azok rendes adás-vevését lehetetlenné teszik; az adózási viszonyok nyilvántartását, a közterhek viselésének igazságos végrehajtását megszüntetik annyira, hogy ma már bátran elmondhatjuk, hogy vármegyénk területén a földbirtok hitelle és forgalma megszűnt, mert azokat csak az uszörások és takarékpénztárak árvezetik el; miután az eladósodott birtokosok kizárólag csak a magas kamatu uszörások és takarékpénztárak hitelét élvezhetik, mely szomorú állapot ugy a nagyobb, mint kisebb birtokost a biztos anyagi végromlásba sodorja.

Nincs az egész vármegye területén 20-30 birtokost kivéve egyetlenegy is, ki olyan helyzetben legyen, hogy takarékpénztárakból beáblázásra, vagy váltóra felvett drága tartozásait olcsóbb kamatozású és hosszabb időre szóló törlesztéses kölcsönnel felcserelessen és ez által utódai részére birtokát megmenthesse. Ez lehetetlen azért, mert a telegkönyvi és kataszteri adatok általában olyan zavarosak, hogy azok hitelt és bizalmat nem érdemelnek; sőt ott is lehetetlen, hol a tagosítások és az arányosítások már végrehajtottak és az új birtokosoknak tulajdonába átadattak. Még ezen esetekben sem lehet a birtok hitelt megmenteni, mert a már tagosított birtok új kataszteri becslése és új telegkönyvezése az arra vonatkozó elegendő munkaerők

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGYAJA.

Székely katonadalok.

(A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.)

XV.

Szabadságon.

A falunk közepén
Nagy peczkesen járok,
Virágos ablakból
Köszöntnek a lányok.

Félre az utamból
Pajtás, a csillagát,
Nem a te fajtádból
Sorozzák a bakát.

Különb legény sincsen
A században nálam,
József főherczeg is
Veregette vállam.

XVI.

Igaz beszéd.

Azt beszélék régesrégén:
A hány csillag fenn az égen,
Csak azért van oda téve,
Hogy ragyogjon, mosolyogjon —
A huszárok szép szemébe.

Azt beszélék régesrégén:
A hány virág van a réten,
Csak azért nő egyremásra,
Hogy bokrátt készítsenek —
A huszárok csákójára.

Azt beszélék régesrégén:
Ha a leány felnő szépen,
A legénynek csak mókázik,
Igazában, valójában —
Csakis huszár után vágyik.

Fülei Sz. Lajos.

Titkari jelentés.

(Az udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület rendes közgyűlésén felolvasva Gyarmathy Dezső dr titkár.)

Tekintetes közgyűlés!

Udvarhelyvármegye Gazdasági Egylete az újja alakítás első évében Pálffy Dénes elnök, Jakab Gyula al-elnök, Németh Albert pénztárnok, Soó Rezső ügyész és Gyarmathy Dezső titkár tisztviselők vezetése alatt a 18 tagból álló választmány közreműködése és támogatása mellett minden törekvést oda irányította, hogy az egylet iránti bizalmat felbressze, tagjainak az egylethez való ragaszkodását fokozza, a jövő biztos alapját megteremtse. Ezen irányt szem elől nem tévesztette soha és ha nem is tettünk országgraszoló intézkedéseket, de a közgyűlés és választmányülés jegyzőkönyvét megtekintve, bárki meggyőződést szerezhet, hogy az egylet erősítésére szerény viszonyaink között elegendet tettünk.

Első sorban is alapszabályainkat módosítva, megtettük a lehetőségét annak, hogy csekélyebb vagyonnal bíró székely gazdáink is tömegesebben vehetnek részt, de másfelől ezen új szabály által elérjük azt is, hogy vagyonunk bizonyos százalékát tőkésítve a vagyonosodás felé haladhatunk, legalább csekély mértékben.

Ez év elején tagok száma 116 volt, kik közül Mezei Lajos és báró Orbán Ottó közgyűlési határozat folytán törölve lettek, daróczi Lurez János meg elhalt, a tagok száma 113-ra olvadt, azonban az elszámolás tárgyát képező évben gróf Lázár Ádám, Dr Demeter Lőrincz, dr Valentik Ferencz, Hlatky Miklós, Daniel Károly, Fancsali Dénes, bogárfalvi Simó János, Daniel Elek, Betegh Pál, szombathalvi Simó János, Gyarmati Lajos, farkaslaki Simó Lajos, Soó Rezső, Lányi Imre, Rápoli Domokos, Lajos János, Hollaki Arthur főispán és Dr Damokos Andor alispán a tagok sorába belépnek és a választmány által fel is vették, mely felvételek által a tagok jelenlegi száma 131. A szaporulat száma hogy oly csekély, leginkább annak tudjuk be, mert az alapszabályok még megerősítést nem nyerve, a tisztviselői kar a tagok gyűjtésénél hatékonyabb akciózt nem tudott kifejteni. Az alapvagyon szintén csekély mértékben gyarapodott t. i. a szabályrendeletben megállapított százalékkal és a Raffay Károly által tett 300 frt, illetve 600 korona tőke és 227 korona kamatával, melyekről azonban a tárgysorozat 3 és 4 pontja bővebb felvilágosítást fognak nyújtani.

Az elmúlt évben iktatóra érkezett 157 drb, melyek részben közvetlen az elnökség által nyertek elintézt, részben a választmány elé terjesztettek, hol mult évben 8 ülés alatt 53 határozat, jelen évben pedig ez ideig 3 ülésben 35 határozat hozott. A választmányi ülés határozatai közül méltán figyelmet érdemel az 1. számú, mely a tagok végleges névsorát állapítja meg; 12-899. szám, mely a miskorolás gyakorlatba hozását állapítja meg, mely 27. és 37. sz. határozatban szerződés megerősítést is nyert; 22-899., 34-898. határozatok a mintagazdaság felállítását iránt; 35-809. sz. határozat, melyben az alapszabályok elfogadtának: 38-899., 52-899., 53-899., 13-900., 15-900. sz. határozatok, melyek meggyőződést adnak, hogy a gazdasági egylet önerején minden anyagi támogatás nélkül sikeres kiállítást tud rendezni, ha az egylet kebelében egyöntetű szellem uralkodik; a 49-899. számú határozat szükségét mutatja meg a tagdíjak felhajtására vonatkozó eddigi intézkedéseknek megváltoztatását, melyre az új szabályrendelet ki is terjeszkedett; 3-900. számú határozat a Raffay Károly-féle hagyomány tisztázását tünteti fel; a 4-900. lényeges határozat gyümölcstermesztésünk jövőjére, melyben gyümölcsfák évenkénti kiosztását határoztuk el; 14-900., 19-900. számú határozatok, melyek szokásos bika-kiállítást a gazdasági egyesület utjog kezébe veszi, abban nagyobb akciózt fejt ki és a kiállítók sorába felveszi az összes magyar gazdákat; 20-900. számú határozattal a szűz-gulya visszaállításának szükségessége mondatik ki; 55-900. határozat a tagosítás és arányosítás kérdéseinek egyes lebonyolítását tárgyalja, mely a közgyűlésnek is tárgyalás pontjául kitűztet; végül nagyon lényeges a 26-900. számú határozat is, mely a nyugati faj marháinak meggyökösítését ellen tesz lépést.

Ezen rövid kivonatból is meggyőződést szerezhetett a tek. közgyűlés, hogy ugy a tisztviselői kar, mint a választmány hatáskörén belül, erejétől telhetőleg mindent megtett, hogy meggyökösítsen a gazdasági viszonyok némi lendületet nyerjenek. Ha nagyobb sikert kimutatni nem tudunk, a vagyoni állapotaink gyengésségének és társadalmunk egykedvűségének róható fel leginkább, melyet ugy hiszem ez évben sikerülni fog megpuhítani, ha a tagok gyűjtésében nagyobb mozgalmat lesz módunkban kezdeményezni és a tagoknak áldozatok folytán kedvezményeket tudunk nyújtani.

Tisztelettel kérem jelentésem tudomásul venni.

hiányában évek során át végrehajthatók nem lévén, a tagosított birtok hitelképességének nélkülözhetetlen feltételei: a kataszteri birtok és tagosított telekkönyv hiányának.

A felsorolt és tényleg fennálló nehéz helyzetben az Udvarhelymegyei Gazdasági Egylet választmányának mai napon megtartott ülésében egyhangulag elhatároztuk, hogy a tisztelt közgyűlésnek indítványozzuk:

a) Múltotzások földmívelésügyi m. kir. miniszter urhoz ezen indokolt előterjesztésünk értelmében feliratot intézni a végett, hogy birtokviszonyaink mielőbbi rendezhetése érdekében sürgősen kérje fel igazságügyi miniszter ur ő nagyméltóságát arra, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknek legalább addig, míg a birtokrendezések végrehajthatnak, a bírók mostani létszámát emelje fel 7 rendes bíróra, oly módon, hogy nevezzen ki egy új bírót és a most áthelyezett albiró helyét is töltsse be egy rendes bíróval, hogy a kir. törvényszéknek a bírók létszáma legalább 7 bíróból álljon.

b) Kegyeskedjék földmívelési m. kir. miniszter ur ő nagyméltósága sürgősen rendelkezni saját hatáskörében az iránt is, hogy a kataszteri munkaerőket szaporítsák és a tagosító mérnökök mulasztásait szigorúan büntessék, hogy azon udvarhelymegyei községekben, hol a tagosítások és arányítások már tényleg befejeztettek és a birtokok tényleg birtokba adtak, az új kataszteri becslések és az új kataszteri birtokívek sürgősen végrehajtsanak és elkészíttessenek.

Az udvarhelymegyei gazdasági egylet választmányának Székely-Udvarhelyen, 1900. évi január 23-án tartott üléséből.

Pálffy Dénes,
elnök.

Dr Gyarmathy Dezső,
titkár.

A szövetkezetekről.

II.

Arra nézve, hogy az ember a mindennapi kenyerét és ruházatát megszerezze, többféle mód áll rendelkezésünkre. Azokat én most mind természetesen el nem mondhatom, kiragadok egyet, ez a mit tárgyalom választottam, t. i. a szövetkezet. És most vagyok ott, hogy a szövetkezet fontosságát jobban megértendő, egy csomó példával fogok szolgálni.

Igen szépen s nagy haszonnal fejlődnek napjainkban az úgynevezett hitelszövetkezetek. Ma vármegyénk területén alig van pár község, a hol az életbe ne lenne léptetve. A szászokéba már évek óta, a magyar községekben csak nem régtől. És mi legyen ez a hitelszövetkezet? Bővebben a „Székely-Udvarhely” múlt évben foglalkozott vele. Ez úgynevezett piculás bank; csak hogy némi eltérés van attól, a mely itt Segesváron is fennáll. Ennek tagja lehet akarki, egy jegy hetenkint 1 picula (20 fillér) és ilyen jegyet a módosabb ember vehet 2—3—4-et, sőt többet is. Köteles minden ember minden héten a maga piculáját befizetni. Ebből aztán a részvényesek, ha megszorulnak, azonnal, könnyen kapnak olcsón pénzt, persze kisebb összegben; nem igen szokás többet, mint 200 koronát. Most már gondoljuk el, hogy mindnyájunk sorsa Isten kezében van. Mindnyájunkat érhet baleset, vagy előfordul, hogy egy iparosnak kellene 50 frt, mert valami olyan jó helyre tudná befektetni, a mi jó üzletet hozna. De nincs: kénytelen elmenni a nagy bankba; ott persze adnak először: ha van személyi hitele, másodsor, ha elébb leimádkoztat két kezet az égből s harmadszor 9%-ra. Milyen roppant kellemetlenség, hogy az ember kérjen mást! De milyen retentő kamat! Ha meglenne a hitelszövetkezet, ott 6%-ra mindjárt boldogul. De másfelől; abban a nagy bankba befizetett kamatból az adós soha egy krajczárt sem lát; az a bank, hol az igazgatónak néha 16—18 ezer frt a fizetésük, míg a hitelszövetkezeteknél az nem így van. Ott az év végén a kamatokból begyűlt jövedelemből a részvényesek után minden ember megkapja a hasznát. Tehát ugyszólván magunk, magunknak fizetünk, illetve gyűjtünk. Uram! nagyon megérdemelne erről egy kicsit gondolkodni és megteremteni a „Segesvári Magyar Polgári-Kör” — hitelszövetkezetét! (Itt sem ártana! Szerk.)

A szövetkezeteknek egy másik néme az úgynevezett fogyasztási szövetkezet.

Egyszerű dolog ez is! Összeáll annyi ember, a mennyi csak lehet; minél több, annál jobb; mondjuk 100; akkor kimondják, hogy megalakult a fogyasztási szövetkezet; választanak elnököt, jegyzőt, pénztárost s a mi kell. Azután jegyzékbe szedik, hogy az egésznek körülbelül egy év alatt hány kiló cukor, kása, kávé s egyéb szükséges, azután összekötésbe lépnek egy fővárosi nagy kereskedővel s az, nagyon keveset mondok: de 20%-kal bizonyosan olcsóbban küldi, a mi kell. Míg ellenben, ha azt csak egy ember rendel, annak sem olcsóbban nem adják, sem pedig a hozatalt nem fizeti. Ha az ember ne többet, csak 60—80 frtot tud is így megtakarítani, az is pénz s egy szegény polgárnak jól esik. De lehet szövetkezni a világon mindenre. Teszem, itt a hányan vagyunk kimondjuk, hogy ezentul a ruhánkat csak X—Y-nál csináltatjuk s ha részletekben mindig pontosan fizetjük, ez akkor 10 százalékot feltétlenül enged. És nagyon csattanós példa a szövetkezetekre épen a Polgári-Kör. Hogy ilyen helységünk van, hogy 8—10 lap áll rendelkezésünkre, a pusztán a szövetkezés következménye. Azt egy is közölünk meg nem tehette volna. Sőt lehet szövetkezni az egyféle iparosnak. Teszem azt, van egy városban három kartongyáros, egyik adja ilyen árban, a másik olyanban. Valamelyik jobb módu s megteheti, hogy egy pár krajczárral olcsóbban adja, hát azzal bizony sokat árthat a többinek is, magának is. Ilyenkor szövetségre lépnek. Meghatároznak bizonyos árakat, azt betartja mindenik s így nem okoznak kárt vele sem maguknak sem másoknak. És lehet szövetkezni még az eladó portékára is. Ez nálunk szokatlan s most még nehezen is menne, de Németországban pl. igen gyakori. Nézzük a falusi gazdát. Vásárnapján a szekerére tesz 2—3 vagy esetleg több véka gabonát, bevinni a városba; ha már bement s ha már úgy is vásárolni valója van,

kénytelen úgy adni oda, a hogy veszik. Lehet, hogy 10—15 fillérrel alább. Igen ám, csak hogy az a kereskedő, a ki megveszi, ezen is nyer egy pár piculát, azon is nyer egy pár piculát s így szépen a nélkül, hogy szántana, vetne és reszkirozna, összegyűjt 5—6 frtot. Hát miért kell annak azon a szegény termelőn gazdagodni! Ennek a kikerülése végett vannak szövetkezetek, hol összeírják mindenkinek az eladni szánt terményeit, akkor irnak egy nagy kereskedőnek, az átveszi az egészet rendes, folyó piaci árban. Így nincs megcsalva senki. De ezenkívül még elő sem lehetne számlálni, hogy hol és mikor van helye a szövetkezésnek.

Abban a reményben, hogy eddig mondott szavaimat megértették, áttérek egy másik nevezetes szövetkezetre, mely a Polgári-Körnek az alapszabályaiában is bennefoglaltatik.

Csulak Lajos.

Gazdasági egyletünk évi rendes közgyűlése.

— február 20.

A szabad természetben munkáló, az élet alapját megvívó s az arra törekvő gazdaközösség együttesen, egymindnyájáért működő része gyűlt ma egybe a vármegyeház kistermébe.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egylet tartott beszámolót egy évi tevékenységéről, melyet újraszülésétének első évében vezetői buzgóságából sikerült ma összefoglalva, a közgyűlés színe elé bocsájtani. Országra szóló dolgokat nem lehetett előállítani, de ez hivatása sem lehet a tisztán vármegyei irányú egyesületnek. E helyett nagy igyekezettel arra törekedett, hogy gazdaközösségünk felébressze, saját ügyei iránti érdeklődésre buzdítsa. Erről tanuskodik Pálffy Dénes elnök megnyitó beszéde is, a mely szó szerinti szövegében következő:

„Tekintetes közgyűlés! Udvarhelyvármegye gazdasági egyletének midőn e közgyűlést van szerencsém megnyitani, nem mulasztatom el megemlíteni, alig egy évi elnökségem azon tapasztalatáról győződtem meg, hogy mikor egyletünk tagjai politikai ügyeket bonyolítottak az egylet életébe, akkor látszólag érdeklődéssel viseltettek ügyeink iránt és most mikor a dolog természeténél fogva kizárólag gazdasággal foglalkozunk, bizony a legnagyobb közönyt látom. Ez év átmeneti úgy hiszem, mert kitartó munkássággal sikerül a társadalmat meggyőzni igaz, őszinte, pártatlan törekvéseinkről és ez által el fogjuk érni, hogy egyletünk kedveltebb lesz; de elérjük azt is, hogy szükségességét, hégazpótló voltát belátva, kellő helyét el fogja foglalni. Az elmúlt rövid év meggyőződést nyújt erős akaraturól, hogy hátramaradt gazdasági életünknek lendületet törekedünk adni és legyenek meggyőződve, hogy ez irányt jövőre is szem előtt tartva, sikerülni fog egyletünket a tevékenység terén megtartva, számottevő egyletek sorába felemelni. Tisztviselői karunk teljes tudatával bir annak, hogy a tisztelbeli hivatalnak is meg vannak a maga kötelességei és önzertesen embereknél az öntudat sokkal nagyobb ellenőrző, mint bármely felsőbb hatóság. Választmányunk tagjainak legnagyobb száma megbecsülhetetlen buzgóságot fejt ki az egylet érdekében, haladásának előmozdításában. Tisztelettel kérem a tek. közgyűlés tagjainak is becses támogatását, hogy egyletünk megerősödjön, felvirágozzék. Üdvözlöm a megjelent tagokat. Az ülést megnyitottam nyilvánítom.”

A helyesléssel fogadott megnyitó után, Gyarmathy Dezső dr. egyleti titkár olvasta fel tartalmas jelentését (lapunk más helyén közöljük szerk.), majd Németh Albert vármegyei főszámvévo, egyleti pénztáros tette meg évi jelentését s terjesztette elő az 1900. évre szóló költségvetést. Itt nagyobb vita keletkezett a tenyészbika-alap hová fordításának kérdésében. Ugron János szűzgulya beállítását, Török Albert dr. tenyészszakok beszerzését javasolja, Máthé Pál Ugron javaslatát pártolja. Hollaky Artur főispán javaslatot nem óhajtott tenni, mivel a viszonyokkal nem ismeretes, de akár a szűzgulyára, vagy sertésenyésztésre fordítják az összeget, a földmívelési miniszter jóváhagyását kérni kell. Az egyletnek támogatását igéri. Gyarmathy dr. titkár felvilágosításokat ad a választmány határozatairól. Szabó István köszönetet mond a főispánnak, hogy vármegyénknek ezen legfontosabb egylete ügyeit szíven viseli s azt pártolni óhajlja; csatlakozik Ugron javaslatához. Daniel Károly szintén Ugron javaslatát pártolja. Betegh Pál telemíti, hogy a segesvári m. kir. állattenyésztési felügyelőhöz beadandó kéreésre, ingyen kanokat lehet kapni az egyes állami gazdaságokból. Török Albert kijelenti, hogy miután vármegyénkben a bikaállomány igen kedvező, az anyafalok fejlesztése érdekében is tenni kell valamit, mert így egyoldalú gazdálkodással célt nem érhetünk. Javaslatát a közgyűlés elfogadja s a bika-alapot a szűzgulyához csatolják. Elfogadják Konecz Ármint, illetve Hollaky főispán kiegészítő indítványát is, hogy a földmívelési miniszterhez ennek engedélyezése végett kért intézzenek.

Gyarmathy dr. titkár kimerítő jelentését a székelykeresztúri bika-kiállítás illetőleg, tudomásul veszik. Ugron János azonban megjegyzi, hogy ő nem akarja a választmány eljárását kritizálni, annál is inkább, mivel meg van győződve, hogy a legjobb akaratallal végezte hivatását. De a díjazás országosításának határozottan ellene van. A mi szűkös anyagi viszonyaink mellett, nem lehet versenyezni egy Vas-Béla gróf, Teleki Arvéd stb. tenyészökkel. A mi ezünk a tisztá erdélyi faj fenntartása s a ki ezt kedveli, ugysis eljő kiállításunkra a nélkül azonban, hogy a díjakat elvinné gyengébben tartott állataink elől. Ezt az évet tekintsek próbának s majd jövőre térjenek vissza az eddigi irány mellé. Török Albert indítványára a kiállítás programját változtatlanul elfogadják.

A gazdák biztosító szövetkezetébe való belépést egyhangulag elhatározták. Az egylet titkárát két részvény jegyzésére felhatalmazták. Ennél is felszólalt Ugron János. Köszönetet mond a választmányának, hogy ezt a minden magyar gazdára nézve nagy horderővel bíró kérdést közgyűlésbe hozta. Hiszen az idegenek kiszípolozzák országunkat, óriási palotákat építenek idegen hazában — verejtékekkel szerzett pénzünkön. Ideje már, hogy a magyar gazdák maguk gondoskodjanak magukról. Nem-

csak pártolja e fontos intézményt, de indítványozza, hogy az egylet a legszélesebb körű felhívást intézzen a vármegyei gazdaközösséghez, hogy mindenki itt biztosítson. Daniel Károly hivatkozik az orsz. biztosító szövetkezetekre s óvatosságra inti az egyletet. Mire Ugron kifejti, hogy a magánintézetek mindent elkövetnek a szövetkezetekkel szemben, mert feltik uralmukat. Fizetett piszkolódasokat szólnak a szövetkezetekre, melyek szerény viszonyai miatt nem költethetnek a válaszolásokra s így természetesen — a ki ezek után itéli meg a szövetkezeteket — az téves információt követ.

A tagosítási és arányosítási kérdések gyors lebonyolítása ügyét rendkívül lelkesedéssel fogadta közgyűlés. Gyarmathy dr. titkár ismertette a választmányban felvetett eszmét s az annak kivételére tett intézkedéseket. Ezután Török Albert dr. felolvasta a lapunk első helyén közölt — s a legtöbb fővárosi és minden kolozsvári napi-, az Erdélyi Gazda és Köztelek gazdasági és az előkelőbb vidéki újságoknak is lapunk szerkesztősége által megküldött — nagyfotosságu javaslatát, melyet viharos éljenzéssel fogadott a közgyűlés. Konecz Ármint indítványára pedig jegyzőkönyvi elismerést és köszönetet szavazott a helyes munkálatért s azt egyhangulag magáévá tette. Ugron János csatlakozik Konecz Ármint indítványához, hogy külön feliratban kérjék a tagosító mérnökök megrendszabályozását s a pénzbüntetéssel való sújtathatás behozatalát, mert a jelenlegi enyhe eljárással nem lehet rászorítani a munkálkodásra. Külön felirat küldését elhatározzák s Török Albert dr., Ugron János és Konecz Ármint a javaslat kidolgozásával megbízzák.

Ezután az indítványok vég nélküli sorozata következett. Szabó István indítványára elhatározzák, hogy a vármegyei mezőgazdasági bizottság elnökségéhez az üszöbeszerzési alpnak mozgásba hozatala végett átrúnak. Ugron János indítványa folytán, Hollaky Arthur főispán alapító tagot általános lelkesedéssel az egylet tisztelbeli tagjává megválasztják. Majd indítványozza, hogy a közgyűlés kérje meg az alispánt, hogy az egylet tagjainak a szaklapok olvashatása végett bocsásson át egy szobát. Szóba került a kaszinóba leendő olvasás is. Titkár kijelentette, hogy nála mindig a tagok rendelkezésére állnak a lapok. Ugron Gáspár véleményezi, hogy béreljék ki a „Tardó” legelőt. Ez a választmány körébe tartozván, közgyűlés nem tárgyalja. Ugron János egy nemesebb fajbika beszerzését javasolja s így a legszebb üszöket kiválasztván, egy külön mintafaj meghonosítása lehetővé válnék. Konecz Ármint pártolja az ideális szép eszmét, Daniel Károly szintén e mellett szól. A közgyűlés Kemény Béla báró elnökletével a titkár, Ugron Jánost és Sperker Ferenczet megbízza az ez irányban teendő lépések megtételére.

Ugron János a gazdasági nyomorosságokat fejtegetvén, felhívja az egyletet, hogy miután tagja amugy is a gazdák országos szövetkezetének, vegye igénybe az onnan nyújtott kedvezményeket. Majd fogyasztási szövetkezetek alakítását indítványozza. A közgyűlés örömmel fogadja ezt az eszmét és Hollaky Arthur elnökletével, az elnök által megalakítandó bizottságra bízza annak létesítését. Ohajtván, hogy az ez irányú lépések mielőbb megtéssenek.

Ugron Gáspár jelenti, hogy felhatalmazás folytán a használt gépeket eladta volt s kéri a közgyűlés jóváhagyását. Daniel Károly a pénz befizetéséről kér felvilágosítást. Ugron kijelenti, hogy pénzt még senki sem fizetett. A közgyűlés az eladáról szóló jvk. betérjesztését kéri s annak értelmében fog határozni.

Ugron János azon kezd, hogy: a kié a föld, azé a haza! Felirat van a miniszterium előtt arra nézve, hogy a székelyföldi állapotok miniszteri kiküldött által megvizsgáltassanak. Indítványozza, hogy a mozgalmat ujtassák fel s mielőtt a miniszteri biztos kiküldetnek, gazdaközösségünk állapítsa meg a bajok mibenállását s akkor konkrét javaslatokkal fogadja a kiküldöttet Daniel Károly felhossa, hogy Oláhfaluban kitűnő lent termeltek s biztosították az átvételéről, de a gazdák reményeségem nem elégitették ki. Hollaky főispán szót kérvén. A lentermésről kimerítő felvilágosítást ad Elismeri, hogy a len kitűnő s mindenütt elismerésre talált, de az áztatás nehézségeibe ütközik. Arról kell tehát gondoskodni. Felszólította a lentermelő községeket s ez évben kísérletez és jövőre egy nagyobb akcióit indít lenszövőgyár felállítására, ós sikerül 600 holdon lent termelteni. Mult hóban személyesen beszélt ez ügyben a földmívelési m. kir. miniszterrel s ennek eredményeképpen örömmel bejelenteti, hogy a 21 holdon termelőnek a folyó evre ingyen lenmag érkezik. A termelt lennek nyers állapotban való átvételére nézve is megtette a lépéseket. A miniszternél a tárgyalások folynak s utmutatás szerkesztésén is munkálkodnak. Kéri az egylet tagjait, hogy a lenszövőgyár létrehozásában nem személyét, de állását támogassák az által, hogy minél több lent termeljenek. Tekintsék meg az évi eredményt s maguk is bizonyára elismerik annak hasznos voltát Pálffy Dénes elnök meg szavakban mondott köszönetet a főispánnak. Majd az Ugron János által felvetett ügyben memorandum szerkesztését határozzák el. Konecz Ármint megragadja az alkalmat s kijelenti, hogy a multban a politika tönkre tette ez egyletet. Azanban a mai közgyűlésen felvetett eszmék és a nyugodt tárgyalagos szaváltások az újraszülést fényesen igazolják. Kéri a főispánt, hogy vegye különös figyelmébe az egyletet s egyuttal tudomására hozza tisztelbeli tagnak történt megválasztását is. Hollaky főispán hivatkozik programjára és kijelenti, hogy az egyletnek ezen nem remélt szép kitüntetés megg fokozza eddigi érdeklődését s megkétszerezi tevékenységét.

Egyes aprólékosabb ügyek megbeszélése után, elnök a tagok éljenzése között a gyűlést berekesztette.

TANÜGY.

Szám 4/1900. Udvarhely járási főköör. Meghívás. Az udvarhelymegyei általános tanító-egylet •Udvar-hely járási főkööre. A-Sófalván, 1900. márcz. hó 8-án reggel 8 órakor kezdődőleg, a már megállapított tárgysorozattal gyűlést tart, melyre körünknek tisztelbeli, pártoló és rendes tagjait, ugyszintén a tanügy iránt érdeklődő közönséget, tisztellett hívja meg. Sz.-Udvarhelyen, 1900. február hó 23-án. L a z á r J ó-

zsef, köri elnök. Megjegyzés. Kartársaimat tisztelettel hívom föl, hogy az »Erszébet« emléktábla költségeinek fedezésére 2 koronát; esedékessé vált tagdíj-fejében 1 korona 20 fillért hozzanak magukkal. A korán való megjelenés annyival inkább kívánatos, mivel a gyűlés megkezdése előtt énekpróba lesz.

IRODALOM.

Székely Hangok. Ez a címe annak a kötet versnek, mely a Tarcsafalvi Albert tollából a napokban hagyta el a sajtót. A Tarcsafalvi Albert neve ma már igen jól hangzik az irodalomban. Sok éve annak, hogy itt is, ott is feltűnt egy-egy hangulatos, szép, egyszerű vers alatt, melyeket pár év előtt »Tört sugarak« címen egy kötetben kiadott. Akkori kötetét a hazai összes sajtó nagy elismeréssel fogadta s Tarcsafalvi egyszerre az előkelő poéták sorába emelkedett. A legtekintélyesebb szépirodalmi lapok, élükön a Vasárnapi Ujsággal siettek mutatványokat közölni a kötetből. Nagy örömmel konstatáljuk, hogy Tarcsafalvi második kötete nagy haladást mutat. Az eszme fensége, a gondolatok magaslata dominál most megjelent verseiben is, de a technikában határozottan haladást mutat. Formailag kerekbebek, hogy úgy mondjuk, jobban sikerültek. Különösen szépek és meleg közvelenséggel vannak megírva azok, melyek a családi boldogságot éneklék. Az a kevéssel való beérés, az a lemondani tudás, az a hivalkodás nélkülség, mint a játékos eső hatnak az emberi kedélyre, melyre mai napság akkora nagy szükség van. Ez a bomlott, vesztett társadalmi élet, ez a fenhéjzódó dagály, az üres ambíció, a tulesigáztolt igények, melyek a jelen kor symptomai, szintugy követelik, illetve szükségessé teszik, hogy siessen kigyógyítani abból minden ember a maga módja szerint kit-kít.

Ki agának igazi lelki gyönyörűséget, hasznos szellemi élvezetet akar szerezni, az rendelje meg a Székely Hangokat. Ára füzve 2 korona, igen diszes kötésben 4 korona. Kapható Székely-Udvarhelyt Betegh Pál kiadónál, ki a művet fővárosba is beillő izléssel állította ki. (Cs.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Hátralékos előfizetőinket** az előfizetési összegek mielőbbi szíves beküldésére tisztelettel felkérjük.

— **Gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök városunkban.** Már mult számunkban említettük, hogy a főgymnasium ifjusága lelki gyakorlatokat fog végezni e hó 19—23. napján. Hogy a vallás-erkölcsi eszmék fűrhadhatatlan apostola is részt fog azokban venni, jelenlétével emelni, szavaival hatékonyabbá fogja tenni: kétséges vala, mert hivatalosan nem jelezte érkezését. Anál kedvesebb volt a meglepetés, hogy az Ureg Lollok paterrel egyszerre megérkezett s óriási gondja és kötelességei dacára végig jelen volt s nagyban befolyt az ifjuság lelki épülésére. Ő tartotta hétfőn este a bevezető beszédet, méltatta a kedves öreg pater életútját, melyet dióhéjban már mult számunkban említettünk s vázolta lelkes szavakban a lelkigyakorlatok célját. Az öreg pater, ki 76 esztendő és soha beteg nem volt, összesen tízenkét beszédet mondott egyszerű, mindenkitől érthető stílusban, fényes tudással, meggyőző érvekkel, egészséges logikával, világos hasonlatokkal, nem egy helyen hatalmas tüzzel. A fáradni nem tudó főpásztor beszéd előtt, sőt után is, többször szólott az ifjusághoz, ha megértési kiegészítés szükségét látta. És ezeket a beszédeket bárki meghallgathatta, nemes, tisztos, életre szóló intelmek valának azok. A türelmetlenség és felebaráti jóindulat jeléül szívesen jegyezzük fel, hogy e szent beszédek nem egyjén ott láttuk megynék fő- és alispánját, főjegyzőjét, dr. Török Albert ny. főispánt, keveset a katolikus, annál többet a nem katolikus intelligencia köréből. Feltűnt, hogy az egyházköziség intelligens tagjai közül egy sem látta érdemesnek, hogy bár egyszer is megjelenjen. A főpásztor szerdán este a hívek számára is tartott szent beszédet a zsufolásig megtelt templomban. — Pénteken délelőtt 10 órakor kocsin hagyta el városunkat, hogy a segésvári lelkész beteggyógyász mellett is megjelenshessék vizsgálató szavaival. A püspök a kedves paterrel együtt a főgymn. igazgatónál volt szállva s a szent beszédek a diszteremben tartattak, mely ez alkalomra templomná lón alakítva. Püspöki programját világosan jellemzi saját szavai, melyeket a bucsuzóra megjelent tanártestülethez intézett válaszában mondott: Hazánkban lelkileg és testileg egyaránt satnyul a nemzedék, erős akaratra van szükség, hogy regenerálódjunk; ezt pedig — nézete szerint — csak a vallás-erkölcsi eszmék erős plántálásával lehet elérni. Kívánjuk megjegyezni, hogy gróf Majláth főpásztor hivatása mintaképe, május 12-től június 18-ig megynkben s városunkban is bérnálni fog. Hozza Isten!

— **Színészet.** Csóka Sándor országos jó hírnévvel bíró s városunk műpártoló közönsége által is általánosan kedvelt színigazgató folyó évi május 20-ától kezdődő s két óra terjedő időre városunk tanácsától színieng-délyt nyert. Szívesen várjuk az állandóan kitünő színtársulatot körünkbe.

— **Az »Erszébet királyné alap«-ra** Haller János gróf udvarhelyvármegyei volt főispán gyűjtésekép befizetett 240 frtot, melyet a központi bizottság következőképen foglalt össze: 1) 230 frt és 1) 10 frtos részletben. Összeadták: Gyárfás Malvina 5 frt. Gróf Haller Jánosné br Vay Anna 25 frt. Benedek Imréné 5 frt. Zappé Béláné 2 frt. Szabady Magd. 2 frt. Pál Ferenczné 1 frt. Dózsa Aladárné 1 frt. Deák Lajosné 1 frt. Florián Erzsé 1 frt. Florián Ilona 1 frt. Ágatha Ferenczné 50 kr. Láng Gáborné 1 frt. Bence Mártonné 1 frt. Ferenczi Róza 1 frt. Rotarides Mihályné 2 frt. Gaibelné 1 frt. Bedő Józsefné 1 frt. Pál Jánosné 1 frt. Máthé Dénesné 1 frt. Kassay Farkas Rózsika 1 frt. Gidófalvi Bencziné 1 frt. Gálffy Kálmán 2 frt. Zöld Mariska 1 frt. Szent-Királyi Árpád 2 frt. Pálffy Mihály 1 frt. Tóth Vilmos 1 frt. Sándor A. 1 frt. Cseresnyés Sándor 1 frt. Notorius 1 frt. Nagy Mózes 1 frt. Gyarmathy Lajosné 1 frt. Özv. Raffay K.-né 1 frt. Veiss Áronné 1 frt. Balla Alajosné

1 frt. Ungváry Berta 1 frt. 50, 40, 30 és 20 kros téttelekben 19 frt 30 kr. Varga J.-né 20 kr. Gombos Samuné 1 frt. Gombos Róza 1 frt. Felmeri Mózesné 1 frt. Özv. Pap Jánosné 1 frt. Ugron Lázárné 10 frt. Lengyel Józsefné 10 frt. Dr. Lengyel József 10 frt. Borovskij Mária 2 frt. Bogdán Andorné 10 frt. Dr. Valentsik Ferenczné 10 frt. Özv. Diószeghy Lajosné 4 frt. Bod Károlyné 1 frt. Solymossy Jánosné 5 frt. Persián János 5 frt. Ugron Istvánné 2 frt. Bauer Lajosné 1 frt. Dr. Solymossy Lajosné 5 frt. Steinburg O. 3 frt. Haberstumpfné 1 frt. Dr. Egyed Balázné 2 frt. Demény Ferenczné 2 frt. Konez Árminné 2 frt. Homclay Lajosné 3 frt. Dr. Mezei Ödönné 5 frt. Özv. Fejérváry Lajosné 1 frt. Szakáts Károlyné 1 frt. Voith Geróné 3 frt. Lengyel Gyula 1 frt. Özv. Török Pálné 10 frt. Török Albertné 10 frt. Özv. Pálffy Ferenczné 5 frt. Ugron Gáborné 10 frt és báró Kemény Béláné 10 frt.

— **A helybeli játékosnőgyűlés** fillérestélyeinek sorozatát (szerdán) e hó 28-án este ismét megkezdé. Mire a t. közönséget lapunk útján meghívja.

— **A székelyudvarhelyi közbirtokosság** ma (vasárnap) délután 2 és fél órakor tartja évi rendes közgyűlését a város ház tanácsközségi termében, melyre az érdekelteket közönséget e helyen is meghívja az elnökség.

— **Gyermekszínház.** A kath. leánynevelde ma egy hete lezajlott gyermek-színélőadása fényesen sikerült: most rövidesen csak annyit mondunk, hogy sikerül eléggé jellemzi az az öröndetes tény, mely szerint szülék és tanítványok általános ohajára ma megismétlik lezállított helyárrakkal. Sokan voltak, de még igen sokat láttunk, kik nem valának ott. Jöjjenek ma azok is; tanuljanak lelkesedni s keljenek nemes versenyre a hit érdekeit védő intézmények támogatásában a nem katolikus polgártársakkal, mert a cél nemes és közhasznú; a parlolás el nem maradhat. Kezde d. u. 4 órakor, jegyek válthatók a növeldeben. Oldalszékek és I. sor 1 kor. 40 fillér, II—III. sor 1 korona; IV—VI. sor 60 fillér. Állóhely 40 fillér.

— **A ref. kollegium ifjuságának** táncestélye alkalmából utólagosan felülfizettek: Menyhárt András ref. esperes 2 koronát, Bíró Áron ref. pap 2 koronát. Köszönettel nyugtázza a rendezőség.

— **Állatkiállítás.** A székelykeresztúri bikakiállítás és vásár mind minden évben, ugy az idén is február hó utolsó és március hó első napján fog megtartatni. A folyó évi kiállítás igen érdekesnek ígérkezik, mert azon — eltérőleg az eddigi évek szokásaitól — nem csak udvarhelyvármegyei, hanem az ország bármely részén gazdálkodó tenyésztők is versenyezhetnek. — A felhajtás előre láthatólag nagy lesz, mert az alföldről is van már bejelentve 8 darab tenyészbika, s tudomásunk szerint Telesi Árvéd gróf drassói tenyészete sem fog a vásárral kimaradni. — Lesz tehát jó anyag, melyből ugy az egyes nagyobb tenyésztek, mint a községek válogathatnak. — Szükségesnek látjuk ezen alkalommal is közhírre tenni, hogy a segésvári m. kir. állattenyésztési felügyelőség közvetítésével — a földmívelésügyi Miniszter ur jóv. ltából — a vásáron jelentkező szegényebb sorsú községek 20 százalékos ármérséklés és részletfizetés mellett vásárolhatnak jó tenyészbikákat.

— **Meghívó.** A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyező egylet folyó év március hó 4-én d. u. 3 órakor az egyesület nagytermében évi rendes közgyűlést tart, melyre az érdeklődők tisztelettel meghívottak. — Tárnyosozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Tiktári jelentés a lefolyt évről. 3. A számadások megvizsgálása és a felmentvény megadása. 4. Az 1900. évi költségelirányzat bemutatása. 5. Tiszviselők és választmányi tagok lemondása és azok újra választása. 6. Indítványok. — A választmány.

— **A vármegyei gazdasági bizottság** tagjainak az e hó 16-iki közgyűlésben a következők választottak meg: Br. Kemény Béla, Ugron Zoltán, Török Albert dr. Daniel Elek, Ugron János, Daniel Lajos, Máthé Pál, Szabó István, Jeddí Tamás, Jakab Gyula, Szabó Gergely, Gyarmathy Ferenc, Pálffy Dénes, Szent-Királyi Árpád, Lukács Domokos, Gagyi Lajos, Parajdi Zsigmond, Gergely Mózes.

— **Nyilvános szamadás és köszönet.** A jóságos cselekedet önmagában találja dícséretét! A székelyudvarhelyi gör. kath. lelkészi lak fölépítése javára a Nemzethez intézett esedéklő szavam folytán a következő nemessziv honpolgárok adakoztak: Bodó Sándor vasuti állomásfőnök Agostonfalváról 5 korona. Bihar megyéből: Főtiszt. Sipos István gör. kath. esperes a 85. sz. gyűjtőivel: Hollós Gyula 1 k., Gavrilusz Tivadar 1 k., dr. Weisz Jakab 1 k., Biezy János 1 k., Kaszó Gyula 2 k., Retezár Izsák 1 k., Retezár és Erdélyi 1 k., Karácsoni Imre 1 k., Sipos István gör. kath. esperes 2 k., összesen 12 korona. Lányi Imre m. kir. postafőnök helyben a 110. sz. gyűjtőivel a postai hivatali személyzetől 7 k 20 f. Homoród-Szent-Márton községében főtiszt. Boér István gör. kath. lelkész és címz. alesperes közvetítésével Kolása István és Daradics Márton az ottani községek tagjaitól begyűjtött 9 veka gabonát, mely 15 koronáért eladatván, átadott 15 korona. Mohány György főgondnok gyűjtő könyvében: Florián 2 k., Benedek, Nagy és Konrád 1 k., Rudnyák Péterné 1 k., Tamás Ferenc 1 k., Kollát Lajos 1 k., Mag Róza 1 k., Pálfi Ferencné 1 k., Kónya Lajos 1 k., Kalamán Lajos 1 k., Dávid Gergely 1 k., N. N. 1 k., Drágomán 1 k., Orbán Nagy és Tamás 1 k., Gergely János 1 k., Müller Károly 1 k., Gáspár Józsefné 2 k., N. N. 1 k., Kovács Dénes 1 k., Pap Zakor Endre 1 k., Berkezi Lajos 1 k., Persián János 2 k., Bagó Gyula 1 k., N. N. 1 k., Rószler Gábor 1 k., Németh Mózes 1 k., dr. Nagy Samu 2 k., Részeg Péter 1 k., Szenkovics 1 k., Lajos 1 k., Többen 10 fillértől 60 fillérig 15 koronát, összesen 48 kor. 25 fill. Összes gyűjtemény 87 korona 45 fillér. Fogadják a nemessziv adakozók őszinte szívből eredő köszönetem nyilvánítását. Sz.-Udvarhely, 1900 febr. 2. Hazafias tisztelettel: Sándor István gör. kath. esperes.

— **A polgári önképző és segélyező egylet** e hó 12-én tartott fillérestélyéről mult számunkban térhíány miatt nem emlékeztettünk meg. Ez pedig ismét egy kiválóan sikerült mulatsága volt polgárságunknak. Fodor

Boldizsár kitünően szavalt, Blájer Balázs csinosan monologizált. A színélőadások reményen felül sikerültek. Veress Nella és V. Szabó Ilonka ugy kedves megjelenésükkel, mint játékkal meglepték a közönséget. Ifj. Asztalos Dánielné, Paláncz Emma és Szabó Irén szintén derekasan megállták helyüket. Ifj. Szermerjai Károly és Mészáros Zoltán általános derűltégekben tartották a közönséget s ismét hivatott műkedvelőknek bizonyultak. Hettás Gusztáv, Szermerjai Imre és Almási Antal jól játsztak. Az est sikerének oroszlanrészre természetesen Fischer Ferenc rendezőt illeti, ki sok buzgósággal és helyes tapintattal vezette az előadást. — Az e hó 19-iki fillérestélyt ifj. Weigel Ferenc, Váci József, H-ichling Helén és Czikkántori Vilma rendezték. László Mariska volt az est fénypontja, nagyszerűen előadott monologjával. Lázár Róza felolvasott, Heimann Helén szépen enekelt, Papp Sándor stb. sikerrel szavaltak. — A holnapi (e hó 26-iki) estélyt Orbán Erzsé, Ráduly Miczi, ifj. Mészáros Lajos és Barkóczy Dénes rendezik. Kovács Albert dr ügyvéd felolvas, Belle Zoltán és Szalai Béla monologot adnak elő, Florián Ilona, Holstein Margitka és Benedek Aladár szavalnak.

— **A megyei takarékpénztár** ma egy hete tartotta ezuttal is népes és érdekesnek ígérkező közgyűlést. A jelentések tudomásvétele s a szokásos felmentvények megadása után dr. Solymossy Lajos volt takarékp. igazgatónak ezuttal harmadszor megismételt kérése került tárgyalás alá. A közgyűlés azonban, jöllehet az igazgatóság ajánlotta, dr. Nagy Samu ellenindítványja mellett foglalt állást s jutalmazási kérését egyszersmindenkorra elutasította. Györfly Titusz részvényes az „egyszersmindenkorra“ ellen óvást jelentett be. Majd az alapszabály került revízió alá, melynek alapján a vezérigazgató állása rendszeresített 2600 frt fizetéssel s a tiszta jövedelem után 2 százalék jutalommal. Vezérigazgatónak megmaradt Steinburg Ottó. Az alapszabály-módosítás a bizottság újrválasztását tetta szükségessé. Egyéb változás nem történt, minthogy ma a jogos elégtételadás korszakában Daróczy Miklós újra bekerült az igazgatóságba, melynek az intézet születesétől fogva nemcsak szorgalmas, de több éven át ingyenes munkása is volt.

— **Ingyenes felolvasások városunkban.** A polgári önképző választmánya egy messze kihat, igen fontos indítvány felett tárgyalt e hó 20-án este tartott ülésében. Elhatározta, hogy a vármegyei iparfejlesztő bizottságtól 200 korona segélyt kér azon célból, hogy iparosaink számára tartandó szakfelolvasások jutalmazására díjakat tűzhessen ki. Hisszük, hogy erre a célra a kérendő összeget az iparfejlesztő bizottság adományozni fogja, sőt városunk és vármegyei körében is lesznek oly nemesen gondolkodó hazafiak, a kik ezt az eléggé nem helyeseltető szép célzettel és anyagi áldozatokkal megvalósítani segítik.

— **Éteden** e hó 27-én a fiatalság a községi dalkör javára, az iskola nagytermében Rozsondai István közs. isk. tanító vezetése mellett előadja Tóth Edének „A falu rossza“ cz. örökbecsű énekes népsziművét. Szereplők: Gagyi Albert, Somodi Ferenc, Donáth Zsuzsika, Lőrinczy Ilona, Bekó Juliska, Fancsaly Áron, Gálfi László, Deák Lida, Lőrinczy Juliska, Szöcs László, Herczeg Ferenc, Kelemen Miklós, Szabó Márton, Máthé Ferenc, Szép Mózes, Gedő Ferenc, Gálfi Domokos és Péter Ferenc. Az előadás iránt nagy az érdeklődés.

— **A helybeli zálogkölcsön intézet és betéti pénztár** mult vasárnap tartotta XXVI. évi rendes közgyűlést. A jelentéseket tudomásul vették és Hann Károly évközben lemondott felügyelő bizottsági tag helyében Lántzky Sándor bányatulajdonost választották meg.

— **A székelykeresztúri m. kir. áll. tanítóképző intézet ifjusága** által rendezett mulatságon felülfizettek: Ugron Jánosné 16 f., Borbély Samuel int. igazgató 5 k., Kovács Mózes, Zsigmond Albert és Kiss Jenő 1—1 k., Oláh Antal plebánus 50 f. és Janesó Lajos 20 f.-t. Ajándékoztak az estély alkalmából: Gyárfás Árpád 4 k., Paál Károly 3 k., Borbáth Daniel, Sándor Albert, Incefi Áron 2—2 koronát. Fogadják a rendezőség hála-köszönetét.

— **A mátsfalvai olvasó és dalkör** saját pénztára javára e hó 4-én műsorral egybekötött — igen szépen sikerült táncmulatságot rendezett az iskola termében. Ez életreva ó, törekvő két egyletnek 44 tagján kívül a közeli és távoli községek ifjusága oly nagy számban jelent meg, hogy az elarusított személy és családtaggyekből továbbá egyes ügybarátok szíves felülfizetéséből 62 korona 68 fillér folyt be. Ebből leszámítva a 23 korona 16 fillér kiadást, tiszta jövedelem 39 korona 52 fillér. Felülfizettek: Szöke Ferencné 50 fillér, Balázi Lajos 60 fillér, Felszegi Farkasné 40 fillér, Réther János 40 fillér, Lukács Ferencné 10 fillér, Vida Mózes 20 fillér, Sala Albert 40 fillér, Mester János olv. elnök 40 fillér, Demeter Miklós 40 fillér, Lőrincz Elek 10 fillér. Az áldozni kész felülfizetőknek, valamint azoknak, kik megjelenésükkal mutatták be e két egylet iránt jóindulatukat s partfogásukat, szíves köszönetet mond e helyen is a rendezőség.

— **A szentábrahámi ujonan alakult olvasó-egylet** a dalkör közreműködésével f. év január 20-án saját pénztára javára táncszal egybekötött dalestélyt rendezett. Jegyek- és felülfizetésekből 84 k. és 80 f. vétett be; ehhez járult Izrael Izsák 14 korona ajándéka, melylyel együtt az összes bevétel 98 k 80 fillért tesz ki. Felülfizettek: Lőrinczy István felsőrákosi lelkész a postán a jegyen felül 9 k. 60 f., Vitályos Albert 80 f., Tóth Vilmos 60 f., Tamási István 60 f., Fekete Béni 60 f., Lőrinczy Mihály 60 f., László Zsigmond 50 f., Péterffy Mihály beküldött két jegy díján felül 2 f., Iszlai Pál 20 f., Lőrincz Gergely 10 f., Szöcs János Zsom-borról 2 drb jegy díjába 80 fillért küldött be; miért fogadják e helyen is az egylet hála-köszönetét. Az olvasó-egylet közel 50 tagból áll. Működését e tanévben kezdte. A 14 év óta fennálló dalkörrel együtt vállvetve törekedik megközelíteni ama nemes célzettel, melynek neve: tökéletesedés. Községünkben a multakban is néhányszor alakult olvasó-egylet, de nagyon rövid életet élt. Vajha e jelenben alakult hosszabb életű lenne, mint amazok!... T—s.

Szerkesztői üzenetek.

T.—s. Térhiány miatt kösött s késik most is a második közzemény.

T.—a. N.K. Székely fűrfang ne hagyj el!... Ugy látszik, használt, Te következel.

Több közleményünk térhiány miatt maradt ki. Szíves elnézést, de nem levelező-lapon küldött gorbomaságokat kérünk! Sor szerint mindenket hozni fogjuk.

Doros Györgyné. Helyben. A „Székely-Udvarhely” mult számában megjelent, „A vigetélyről” szóló híreinkre vonatkozó cikkeit — térhiány miatt — jövő számunkban közöljük.

HIVATALOS RÉSZ.

M. kir. államépítészeti hivatal Székely-Udvarhely ad. 17. sz. a. 1900. Árverési hirdetmény. A VIII. közúti kerület felügyeletével megbízott kir. műszaki tanácsos urnak folyó évi 3. sz. rendelete alapján a székelyudvarhelyi m. kir. államépítészeti hivatalnál hasznavehetlenné vált, és 22 korona 98 fillerre becsült irodaszerek és butorok folyó évi február hó 27-én délelőtt 9 órakor az említett hivatal helyiségében tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett el fog adatni. Venni szándékozik az árverés kezdete előtt 5 korona bántépnt tartoznak az árvereztető kezéhez letenni, és a vevők a megvásárolt holmit tartoznak azonnal elszállíttatni. Az eladandó tárgyak jegyzéke a kir. államépítészeti hivatal helyiségében a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők. — Székely-Udvarhely, 1900. évi február hó 11-én. A hivatal főnöke: Diószeghy Samu, kir. főmérnök.

Udvarhelyvármegye alispánja. Sz. 2597—900. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi előjárásának. Közhírré tétel végett értesítem, hogy kisküküllővármegyei Nagy-Terenni és Bord községek sertés állományában a sertésvész megszűnésén, ezen községek a zárlat alól feloldattak. Ellenben ugyanazon vármegyei Maros-Ugra község a fellépett sertésvész miatt zár alá helyeztetett. Sz.-Udvarhely, 1900. február 17-én. Damokos, alispán.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 1705—1900. alisp. Pályázati hirdetmény. Udvarhelyvármegye főispánjának f. évi 53. szám alatt kiadott intézkedése folytán a vezetésem alatt álló vármegye központi számvevőségénél betöltendő I-ső alszámvevői állásra ezennel pályázatot hirdetek. Felhívom mindazokat, kik ezen 1600 korona évi fizetés és 400 korona évi lakbér-illetményvel javadalmazott állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883-ik évi I. törvényzikk 17. §-ában előirt képestést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket Udvarhely vármegye főispánjához ezimezve **folyó évi márczius hó 31-éig** bezárólag annál is inkább adják be, mivel az ezen határidő letelte után beérkező, vagy kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe vételét nem fognak. Székely-Udvarhelyen, 1900. évi február hó 5-én. Dr. Damokos Andor, alispán.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 2474—1900. alisp. Pályázati hirdetmény. Udvarhelyvármegye alispáni hivatalánál lemondás folytán üresedésbe jött központi iróki állásra ezennel pályázatot hirdetek. Ezen állás évi 1080 korona törzsfizetés és 100 korona lakbér javadalmazással van egybekötve. Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz 19. §-ában előirt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám **folyó év február 25-éig** bezárólag annál is inkább adják be, mivel ezen határidő letelte után beérkező, vagy nem kellően felszerelt kérvények figyelembe vételét nem fognak. Székely-Udvarhelyen, 1900. évi február hó 10-én. Dr. Damokos Andor, alispán.

HIRDETÉSEK.

Sz. 21—1900. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelykeresztúri kir. járásbíró 1899. évi V. 324. számú végzése következtében dr. Simák Koszteleczai ügyvéd által képviselt Brüder Kaufman & Comp székelykeresztúri cég javára Telmaa Imre és neje székelykeresztúri lakosok ellen 295 kor. 3 fill. s jár. erejéig 1900. évi január hó 5-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 606 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 3 varrógép és házi butorok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a székelykeresztúri kir. járásbíró 1899-ik évi V. 3242. számú végzése folytán 295 kor. 2 fill. tökékövetelés, eunek 1899. évi okt. hó 10. napjától járó 6% kamatai 1/8% váltó díj és eddig összesen 31 kor. 28 f. bíróilag már megállapított költségek erejéig Székely-Keresztúron alperesek lakásánál leendő eszközlésére **1900. évi február hó 27-ik napjának** délelőtt 9 órája határidőül kitézik és ahhoz a venni szándékozik oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székely-Keresztúrt, 1900. évi február 9-én.

Szalontai Albert,
kir. bir. végrehajtó.

Nagy-Enyeden a termelőnél 25 hektó első és 18 hektó másod minőségű erdélyi rizling eladó nagyon jutányos áron. Cím megtudható e lap kiadóhivatalában.

Nyomatott a kiadótulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt 1900.

Hirdetmény
szőlőkaró szállításra.

Alantirt igazgatóság az alvinczi állami telepre 36.000 drb 3 méter hosszú, 5—6 cm. átmérőjű hasított tölgyfakaró szállításra pályázatot hirdet.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatok beadandók **folyó évi márczius hó 10-ig**, a karó pedig a telepre szállítandó a szerződés megkötésétől másfél hónap alatt.

A szállítási feltételek megtekinthetők alantirt igazgatóságnál, avagy levélel onnan felvilágosítás nyerhető s a pályázatban a feltételek tudása elismerendő

A nagyenyedi m. kir. vinczellér-iskola
igazgatósága.

A homoródvárosfalvi unitárius egyházközség új tornyot szándékozik építtetni, felkértenek a vállalkozni akarók, miszerint **1900. márczius 6-án déli 12 óráig** pályázatukat a bántépnttel együtt szíveskedjenek az egyházközség keblé tanácsához benyújtani.

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál a lelk. sz. hivatal, hol a tervrajz és feltételek bármikor megtekinthetők.

H.-Városfalva, 1900. febr. 20.

Péter Sándor,
lelkész.

SINGER EREDETI VARRÓGÉPEI

szerkezet és munkaképességre nézve a legtöbb előnyvel bírnak, ez okból a legkiválóbb világ- és ipar-kiállításokon több mint 400 első osztályú díjjal lettek kitüntetve, így egyedül a Chicagói világiállításán, hol újlag a világ legjobb gépeinek lettek elismerve, a kiállított varrógépek különbözőségért 54 első díjjal, tehát a legmagasabb kitüntetéssel lettek díjazva, mely adatot.

Singer eredeti varrógépei

a legjobbak a világon, mit számtalan utánzásuk legvilágosabb bizonyít.

Singer eredeti varrógépei

legkönnyebben kezelhetők; megvárna minden szövetet, a legdurvábbat és legfinomabbat minden fonállal és a legtöbbféle segédesszűzőkkel vannak ellátva.

Singer eredeti varrógépei

kitűnő tulajdonságaik, jóságuk és tartósságukért a legkedveltebbek és legkeresettebbek. Több mint 13 millió van belőlük forgalomban és az évi forgalom 900.000 darabot halad meg.

A gyár 40 éves fennállása és a megszerzett jóhírnév a gépek jóságát illetőleg a **legbiztosabb garantált** nyújtják.

Minden nagyobb városban főküzet van, tehát oktatás a varrásban, javítások, tük és géprészek mindenütt kaphatók.

Előnyös fizetési feltételek. — Készpénzfizetésnél 10% engedmény.

Műhimzésre szintén ingyenes oktatás.

The Singer Manufacturing Co. részv.-társ.

(ezelőtt Niedlinger G.)

Csik- és Udvarhelyvármegyek kizárólagos elárúsi ója: Timár Ferencz Székely-Udvarhely, Szombafalvi-utca. Erdélyrészi főüzlet és raktár. Kolozsvár, Jókai-utca 3.

IRJUNK

Müller-féle tentával.

TÁMOGASSUK

A MAGYAR IPART!

Sz. 1408—900. árvasz.

Árverezési hirdetmény.

Udvarhelyvármegye árvaszéke közhírré teszi, hogy a néhai Nemes János hagyatékához tartozó, valamint az özv. Nemes Jánosné tulajdonát képező ingatlanok, melyek a rugonfalvi 218 és 373 sz. tjkvben foglaltatnak, **1900. év márczius hó 4-én délelőtt 9 órakor Rugonfalván** a község házában — árvaszéki kiküldött jelenlétében — megtartandó nyilvános árverésen 1900. évi ápril 1-étől számítandó egymásután három évre haszonbérbe adatnak.

Az árverezési feltételek a vármegye árvaszékénél, illetve a rugonfalvi körjegyzői irodában megtekinthetők.

Udvarhelyvármegye árvaszékének Sz.-Udvarhelyen, 1900. február 22-én tartott üléséből.

Fereczy Gyula,
h. elnök.

VASADI KALICZA KÁROLY

akadémiai festőművész Budapest—Brassó

Székely-Udvarhelyt a „Korona”-vendéglő külön helyiségében.

A főtisztelendő papság szíves figyelmébe ajánlja, hogy készít:

olajfestményü oltárképeket.

Elvállalja *Stációképek, templommennyezeti és oldalfalazati szentképek festését*

Felelősség mellett készít:

Olajfestményü arcképeket, kréta-rajzokat és színes pastellképeket a leghibebb kivitelben művészileg, természet vagy fénykép után.

Minden héten ujdonságok!

Képes

Levelező-lapok

Mintegy 5000 féle

művészies kivitelben

„Székely-Udvarhely”

kiadóhivatalában

(Betegh Pál könyvkereskedése, Kossuth-utca) kaphatók.

Minden héten ujdonságok!

Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszér ellenállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazatik köszvénynél, oszónál, tagzsággatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszér, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 ft. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerertárban készletben van; fő raktár: Török József gyógyszerész Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebb-bérbétkü utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzék nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT

ca. és kir. udvari szállító.

Raktár hol állandóan kapható: Konecz Ármán gyógyszerertárban Székely-Udvarhelyt.